

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ LAISVĖS ATĖMIMO VIETŲ LIGONINĘ

2019-07-18 Nr. 4D-2018/1-584
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo X (toliau vadinama ir – Pareiškėjas) skundą (toliau vadinama – Skundas) dėl Laisvės atėmimo vietų ligoninės (toliau vadinama ir – LAVL, Ligoninė) pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su skundo nagrinėjimu bei nesuteikiama galimybe susipažinti su aktualiais teisės aktais.

2. Pareiškėjas Skunde nurodo:

2.1. „[...] šių metų kovo 9 d. Nr. 24-1-435 pateikiau raštišką pranešimą (prašymą) LAVL, kad man suteiktų teisinės informacijos [...], [...] pateiktas atsakymas 2018-03-23 Nr. 7-231 [...] surašytas formaliai, nesigilinant į prašymo išdėstytus faktus ir aplinkybes [...]“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta);

2.2. „[...] 2017-05-04, pateikiau LAVL pranešimą (prašymą), kad būtų man suteikta teisinė konsultacija gauti teisinę pagalbą [...], [...] jokia informacija nebuvo atsakyta [...]“;

2.3. „[...] gydantis LAVL nuo 2017-02-09 iki 2017-08-25 raštiškai pateikiau prašymus LAVL administracijai [...] 2017-07-31 Nr. 24(2)42 „Dėl informacijos stendo“. Kameroje LAVL nėra iškabinta aktuali suimtiesiems, nuteistiesiems informacija, vidaus teisės aktai, elgesio taisyklės [...], tokia informacija turi būti (privaloma) iškabinta kameroje [...]“.

3. Pareiškėjas Seimo kontrolieriaus prašo išnagrinėti jo Skundą.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierius 2018 m. birželio 1 d. raštu Nr. 4D-2018/1-584/3D-1537 kreipėsi į LAVL direktorių, prašydamas paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes.

2018 m. birželio 19 d. Seimo kontrolierius gavo Ligoninės 2018 m. birželio 18 d. raštą Nr. S-2962; šiame rašte ir prie jo pridėtuose dokumentuose nurodoma:

4.1. „[...] 2017-07-31 Ligoninėje buvo gautas nuteistojo X prašymas Nr. 24(2)42 „Dėl informacijos stendo“. Atsakymas pateiktas 2017-08-14 reg. Nr. 7-867. [...]“

Visa pacientams reikalinga informacija yra Gydomųjų skyrių koridoriuose kabančiuose stenduose. Be to, atvykę į Ligoninę asmenys gauna atmintinę, kurioje taip pat pateikiama reikiama informacija.

2017-05-04 X kreipėsi su prašymu dėl teisinės konsultacijos. [...]“;

4.2. LAVL kartu su skundu pateikė Seimo kontrolieriui 2017 m. rugpjūčio 14 d. raštą Nr. 7-867. Šiuo raštu Pareiškėjas buvo informuojamas:

„[...] dėl pretenzijų, kad būrio viršininkas nepateikia teisės aktų. Nustatyta, kad Jūsų prašomą Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymą pasirašytinai 2017-08-03 įteikė būrio viršininkas [...].

dėl dienotvarkės ir informacijos apie vidaus tvarką iškabinimo palatoje. Bendro pobūdžio informacija [...] yra kabinama nuteistųjų informaciniuose stenduose, kad būtų visiems lengvai prieinama, ir susipažinti su ja galima einant pasivaikščioti. Dėl susipažinimo su jomis detalčiau turėjote teisę kreiptis į būrio viršininką [...]“;

4.3. Pareiškėjas kartu su Skundu pateikė LAVL 2018 m. kovo 23 d. raštą Nr. 7-231. Šiuo raštu nuteistasis buvo informuojamas:

„[...] nustatyta, kad į ligoninę buvote atvykęs gydytojų konsultacijai 2018-03-08–2018-03-15 laikotarpiui.

[...]

Dėl informacijos apie bausmės atlikimo tvarką ir sąlygas Ligoninėje. Nuteistųjų dienotvarkė bei bendro pobūdžio informacija apie bausmių vykdymo tvarką ir sąlygas patalpinama korpusų koridoriuose esančiuose informaciniuose stenduose, kad būtų visiems lengvai prieinama, ir susipažinti su ja galima einant pasivaikščioti, atskirai į kameras šiuo metu nėra išduodama. Turite nuteistojo statusą, todėl Jūsų bausmės atlikimo tvarką ir sąlygas reglamentuoja Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodeksas ir Pataisos įstaigų vidaus tvarkos taisyklės. Norint susipažinti su šiais teisės aktais išsamiau, turėjote teisę su prašymu atnešti juos kreiptis į Socialinės rehabilitacijos skyriaus specialistą atskiru prašymu. [...]“.

Kartu su LAVL raštu Seimo kontrolieriui buvo pateiktos informacinio stendo nuotraukos, kuriose užfiksuota, kokia informacija yra patalpinta ir prieinama nuteistiesiems.

Tyrimui reikšmingi teisės aktai

5. Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso (BVK):

11 straipsnis. Bendrosios nuteistųjų teisės – 1. Nuteistieji turi teisę teisės aktų nustatyta tvarka: 1) gauti rašytinę informaciją apie bausmės atlikimo tvarką ir sąlygas, savo teises bei pareigas. Šią informaciją bausmės vykdymo institucija pateikia lietuvių kalba arba nuteistojo gimtąja kalba, arba ta kalba, kurią nuteistasis supranta; [...]“;

183 straipsnis „Bausmių vykdymo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų apskundimas“ – „1. Viešųjų darbų, laisvės apribojimo, arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmės vykdančių institucijų ir įstaigų pareigūnų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami atitinkamą bausmę vykdančios institucijos ar įstaigos vadovui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo skundo gavimo dienos. 2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytas bausmės vykdančių institucijų ir įstaigų vadovų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami Kalėjimų departamento direktoriui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo jo gavimo dienos, o jei dėl skundo atliekamas tyrimas, – per dvidešimt darbo dienų nuo tyrimo baigimo dienos. 3. Kalėjimų departamento direktoriaus veiksmai ir sprendimai per dvidešimt dienų nuo jų įteikimo gali būti skundžiami apygardos administraciniam teismui.“

6. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau vadinama – VAĮ):

3 straipsnis „Viešojo administravimo principai“ – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: 1) įstatymo viršenybės. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai aktai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais; 2) objektyvumo.

Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs; [...] 4) nepiktnaudžiavimo valdžia. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektams draudžiama atlikti viešojo administravimo funkcijas neturint šio įstatymo nustatyta tvarka suteiktų viešojo administravimo įgaliojimų arba priimti administracinius sprendimus, siekiant kitų, negu įstatymų ar kitų norminių teisės aktų nustatyta, tikslų; [...].“

7. Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių, patvirtintų 2007 m. rugpjūčio 22 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 875 (toliau vadinama ir – Taisyklės):

25 *punktas* – „Prašymai, išskyrus prašymus, į kuriuos, nepažeidžiant asmens, kuris kreipiasi, kitų asmenų ar institucijos interesų, galima atsakyti tą pačią darbo dieną, turi būti išnagrinėjami per 20 darbo dienų nuo prašymo gavimo institucijoje dienos. Administracinės procedūros atliekamos laikantis Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 31 straipsnyje nustatytą terminų“;

35 *punktas. Atsakymai į prašymus parengiami atsižvelgiant į jo turinį* – „35.1. į prašymą suteikti administracinę paslaugą – išduoti dokumentą, jo kopiją, nuorašą ar išrašą, patvirtinantį tam tikrą juridinį faktą, – atsakoma suteikiant prašomą administracinę paslaugą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; 35.2. į prašymą pateikti institucijos turimą informaciją atsakoma pateikiant prašomą informaciją Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ar savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo nustatyta tvarka arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; 35.3. į prašymą priimti administracinį sprendimą – atsakoma pateikiant atitinkamo priimto dokumento kopiją, išrašą ar nuorašą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; 35.4. į kitus prašymus – atsakoma laisva forma arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys“;

38 *punktas* – „Atsakyme, kuriame nurodomos atsisakymo suteikti prašomą administracinę paslaugą, informaciją, priimti administracinį sprendimą priežastys, arba institucijos siunčiamame pranešime apie asmens prašymo ar skundo nenagrinėjimo priežastis asmuo ar jo atstovas turi būti informuojamas apie tokio atsakymo apskundimo tvarką, nurodant institucijos (-ų), kuriai (-ioms) gali būti paduotas skundas, pavadinimą (-aus) ir adresą (-us), taip pat terminą (-us), per kurį (-iuos) gali būti pateiktas skundas. Persiunčiant prašymą ar skundą nagrinėti kitai kompetentingai institucijai ir informuojant apie tai asmenį ar jo atstovą, pranešime asmeniui nurodyti minėtos apskundimo tvarkos nereikia.“

Tyrimui reikšminga Lietuvos Respublikos teismų praktika

8. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau vadinama – LVAT) 2011 m. balandžio 19 d. nutartyje, priimtoje administracinėje byloje Nr. A-143-2876/2011, nurodė:

„Laisvės atėmimo institucijų sprendimuose turi būti aiškiai nurodyti objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis pagrįsti sprendimo motyvai [...].“

9. LVAT 2012 m. gruodžio 20 d. sprendime, priimtame administracinėje byloje Nr. A-822-3206-12, konstatavo:

„Pagal Tarnybos Kalėjimų departamente prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos statuto (2008 m. lapkričio 6 d. įstatymo Nr. X-1791 redakcijos) 5 straipsnį, Kalėjimų departamentas ir jam pavaldžios įstaigos (pagal Statuto 2 straipsnio 1 dalį, pataisos namai yra Kalėjimų departamentui pavaldi įstaiga) savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Bausmių vykdymo kodeksu, Baudžiamuoju kodeksu, Baudžiamojo proceso kodeksu, Suėmimo vykdymo įstatymu, kitais įstatymais, šiuo statutu, Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis ir kitais teisės aktais. Pagal Statuto 4 straipsnį, Kalėjimų departamento ir jam pavaldžių įstaigų veikla grindžiama teisingumo, teisėtumo, žmogaus teisių ir laisvių gerbimo, suimtųjų ir

nuteistųjų lygybės prieš suėmimo ir bausmių vykdymo įstatymus, humanizmo, bausmių vykdymo individualizavimo, progresyvaus bausmių atlikimo ir viešumo principais. Panevėžio pataisos namai ir Kalėjų departamentas prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, kaip viešojo administravimo subjektai, be minėtų specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų, pavyzdžiui: įstatymo viršenybės, reiškiančio, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia principus (Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 1 punktą).“

Tyrimo išvados

10. Pareiškėjas Skunde nurodė, kad kreipėsi į LAVL administraciją su prašymu ir gavo formalų atsakymą. Skunde Pareiškėjas taip pat teigia, kad LAVL nesuteikė informacijos, kaip gauti teisinę pagalbą; kameroje nėra nuteistiesiems aktualios informacijos.

11. LAVL, kaip viešojo administravimo subjektas, be specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų, pavyzdžiui: įstatymo viršenybės, reiškiančio, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia principus. Pažymėtina, kad LVAT, atskleisdamas objektyvumo principo turinį, 2011 m. balandžio 19 d. nutartyje daro išvadą, jog laisvės atėmimo institucijų, t. y., ir LAVL, sprendimuose turi būti aiškiai nurodyti objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis pagrįsti sprendimo motyvai (šios pažymos 8 punktas). Viešojo administravimo subjekto (šiuo atveju – LAVL) pareigos, kaip nagrinėti pareiškėjų prašymus, numatytos Taisyklėse (šios pažymos 7 punktas).

12. Pareiškėjas 2018 m. kovo 9 d. prašymu kreipėsi į LAVL informacijos dėl teisinės pagalbos suteikimo.

LAVL 2018 m. kovo 23 d. raštu Nr. 7-231 informavo Pareiškėją apie galimybę gauti pirminę ir antrinę teisinę pagalbą bei pateikė kitą aktualią informaciją.

Skundo tyrimo metu Seimo kontrolierius įvertino minėtą LAVL atsakymą Pareiškėjui ir nustatė, kad Pareiškėjas buvo informuotas apie pirminės ir antrinės teisinės pagalbos suteikimo galimybes, taip pat apie tai, kad LAVL informacija apie nuteistųjų dienotvarkę bei apie bausmių vykdymo tvarką ir sąlygas patalpinta korpusų koridoriuose, informaciniuose stenduose, susipažinti su ja galima einant pasivaikščioti arba kreipiantis su prašymu į pareigūnus.

Pareiškėjui taip pat buvo paaiškinta, kad jo statusas yra nuteistasis, todėl jam yra taikomos BVK nuostatos.

LAVL atsakymą Pareiškėjui motyvavo ir grindė teisės aktų nuostatomis, nurodė atsakymo apskundimo tvarką. Remiantis Taisyklių 25 punktu, kuriame numatyta, kad prašymai turi būti išnagrinėjami per 20 darbo dienų, tyrimo metu nustatyta, kad būtent taip ir buvo padaryta.

Atsižvelgiant į tyrimo metu nustatytas ir šioje pažymoje išdėstytas aplinkybes, konstatuotina, kad 2018 m. kovo 23 d. raštu Nr. 7-231 LAVL pareigūnai tinkamai informavo Pareiškėją, atsakydami laikėsi Taisyklėse numatytų reikalavimų, todėl Skundo dalis dėl Pareiškėjo 2018 m. kovo 9 d. prašymo nagrinėjimo atmestina.

13. BVK 11 straipsnyje nustatyta, kad nuteistieji turi teisę teisės aktų nustatyta tvarka gauti rašytinę informaciją apie bausmės atlikimo tvarką ir sąlygas, savo teises bei pareigas.

Skundo tyrimo metu nustatyta, kad LAVL pareigūnai ne kartą Pareiškėją informavo, jog sužinoti bausmės atlikimo tvarką bei sąlygas galima koridoriuose esančiuose informaciniuose

stenduose, o norint susipažinti su teisės aktais išsamiau prašymu reikia kreiptis į Socialinės reabilitacijos skyriaus specialistą (šios pažymos 4.3 punktas).

Skundo tyrimo metu įvertinus nustatytas aplinkybes bei gautų dokumentų turinį, darytina išvada, kad Pareiškėjui nėra trukdoma susipažinti su informacija apie bausmės atlikimo tvarką ir sąlygas (šios pažymos 4.3 punktas.) Iš pateiktų dokumentų turinio nustatyta, kad, Pareiškėjui pareiškus pageidavimą išsamiau susipažinti su jam aktualia informacija, LAVL sutinka pateikti Pareiškėjui norimus dokumentus, jeigu Pareiškėjas pateiktų rašytinį prašymą.

12. Atsižvelgiant į tyrimo metu nustatytas ir šioje pažymoje išdėstytas aplinkybes, konstatuotina, kad LAVL administracija tinkamai supažindina Pareiškėją su bausmės atlikimo tvarka ir sąlygomis, todėl Skundo dalis dėl Pareiškėjo galimai netinkamo supažindinimo su bausmės atlikimo LAVL tvarka atmestina.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAI

13. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia:

13.1. X skundo dalį dėl Laisvės atėmimo vietų ligoninės pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su jo 2018 m. kovo 9 d. skundo netinkamu nagrinėjimu, atmesti;

13.2. X skundo dalį dėl Laisvės atėmimo vietų ligoninės pareigūnų veiksmų, susijusių su jo netinkamu supažindinimu apie bausmės atlikimo tvarką, atmesti.

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas